

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Dykkar	Dykkar	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Dato:
ref:	dato:	25/9820 - 25/59165	Synnøve Valle - 712 80 239	02.05.2025
20250333	10.03.2025			
6				

Volda kommune - Nye Tussa kraftverk - konsesjonspliktavurdering

NVE har fått ein førespurnad frå Tussa Energi AS, datert 29.01.2025, om vurdering av konsesjonsplikt for å byggje Nye Tussa kraftverk. Dagens kraftverk er over 60 år gammalt og står overfor omfattande vedlikehaldsarbeid i tida framover. Tussa Energi AS ønskjer difor å oppgradere eksisterande Tussa kraftverk ved å bygge eit nytt kraftverk (Nye Tussa kraftverk). Tiltaket vil auke installert effekt frå dagens 56 MW til 150 MW.

Automatisk freda kulturminne

Det er ikkje tidlegare registrert kulturminne som ligg direkte i konflikt med dei planlagde tiltaka. Størsteparten av tiltaka er også i område der det truleg ikkje er stort potensiale for arkeologiske funn. Likevel er det gjort funn i nærområde, og enkelte delar av planområdet kan ha potensiale, spesielt området ved Tyssemyrane/Flotane. Vi ønsker derfor å gjere ei synfaring på området for å vurdere behovet for å gjere ei arkeologisk registrering her. Også ved Lessingane og på Åkre er det gjort funn tidlegare. Synfaringa vil gi eit betre grunnlag til å vurdere kva område som er naudsynt å registrere for fornminne. Vi vil kome tilbake med endeleg tilbakemelding på dette når synfaringa er utført. Dersom ein ønsker å ta del på synfaringa, ved å stille med representantar for prosjektet, kan ein ta kontakt med sakshandsamar for nærmare avtale.

Oppsummering automatisk freda kulturminne

Vi ønsker å gjere ei synfaring på området for å vurdere behovet for å gjere ei arkeologisk registrering.

Vassforvaltning

Regional vassforvaltningsplan set miljømål i vassførekomstar i kyst, vatn og vassdrag, der hovudmålet er god økologisk og kjemisk tilstand i løpet av planperioden. Miljømåla dannar

grunnlaget for korleis ein skal sikre vassressursane våre mot øydelegging.

Vassforvaltningsplanen skal leggst til grunn for verksemda til regionale organ og for kommunal og statleg planlegging og verksemd i samsvar med pbl. § 8-2 og vassforskrifta § 29. Ein skal som hovudregel ikkje gi løyve til nye inngrep eller ny aktivitet som medfører at miljømål ikkje blir nådd, eller at tilstanden blir dårlegare. Tiltak som kjem i konflikt med miljømål, må behandlast etter vassforskrifta § 12.

Tusseelva og anadrom fisk

Tiltaket vil truleg ikkje medføre noko endring i vassføringa, men den er allereie sterkt redusert i elva. Tiltaket vil gå inn vassførekomst 097-120-R *Tyssa (Tussa, Tyssaelva, Tusseelva) nedstrøms inntak Tussa kraftverk*, som er ein sterkt modifisert vassførekomst (SMVF) og i moderat økologisk potensial (MØP). Det er ikkje foreslått tiltak. Reguleringa har stor påverknad på sjøaurebestanden i elva og bestanden er vurdert som svært dårleg, i følgje Temarapport frå *Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 9, Klassifisering av tilstanden til sjørret i 1279 vassdrag*.

I konsesjonspliktvrderinga er tilhøva for fisk lite vurderte. Dokument viser til *Lakseregisteret*, der Tyseelva (vassdragsnummer: 097.3Z) er vist som lakseførande frå fjorden og 300 m oppover. Dette er ein feil i Lakseregisteret. Ny oppdatert kunnskap på anadrom strekning finn vi i mellom anna i GIS-link. I NORCEs rapport *Kartlegging av sjørretvassdrag i Volda i 2021. NORCE LFI Rapport nr. 457* er elva vurdert. Her er anadrom strekning vurdert til litt over 1600 m som er betydeleg lengre enn oppgitt i *Lakseregisteret*. Redusert vassføring er vurdert til å ha den sterkaste negative effekten på fiskeproduksjonen i følgje rapporten, som også viser til at det kan ha gått laks i vassdraget tidlegare. Rapporten rår til å utgreie moglegheiter for slepp av minstevassføring for å auke vassdekt areal i dei tørraste periodane av året.

Miljømål for sterkt modifiserte vassførekomstar skal fastsettast individuelt basert på samfunnsmessige fordelar og ulemper (kost/nytte) og på realistiske tiltak, dvs. positiv kost/nytte. Effekten som reguleringa, inkludert redusert vassføring, har på økologien i vassdraget er ein sentral del av kunnskapsgrunnlaget. Effekten av ei eventuell minstevassføring på økologien må utgreiast, kombinert med habitattiltak og miljødesign. Det er viktig at oppdatert kunnskap nyttast.

Det anadrome vassdraget har stor verdi, og langt større enn det kunnskapsgrunnlaget frå Lakseregisteret tilseier. Anadrom strekning er 5 gonger så langt som oppgitt i Lakseregisteret. Sjølv om tiltaket ikkje medfører endringar i dagens situasjon, er målet å forbetre miljøtilstanden i vassdraga våre, spesielt der dei miljømessige verdiane ikkje har kome godt fram i tidlegare kunnskapsgrunnlag. Løysingar for minstevassføring bør derfor utgreiast, då denne strekninga kan ha stor betyding for fiskeproduksjon i vassdraget. Heile den anadrome strekninga er nedstrøms nytt kraftverk. Effekten av ei eventuell minstevassføring på økologien må utgreiast. Her bør fleire sleppscenario kombinert med habitattiltak og miljødesign vurderast. Kostnadane

tiltaket utgjør, om det kan gjennomførast økonomisk og teknisk, og om det går ut over den samfunnsnyttige bruken, må vidare inngå i vurderingsgrunnlaget.

Vatn

Tiltaket vil også påverke vassførekomst 097-1953-L, *Tyssavatn*. Vatnet er kategorisert som SMVF og er i godt økologisk potensial (GØP). Tussa set ut fiskeyngel (1000 stk) i Tyssevatnet i følge krav frå gjeldande konsesjon. Tiltaket vil kunne føre til at svingingane i vasstand i periodar verte større enn tidlegare. Sjølv om endringane ikkje er store, vil større endringar i vasstand kunne påverke miljøet i vatnet, både for botndyr og fisk og kunnskapsgrunnlaget bør forbetrast.

Oppsummering vassforvaltning:

- Det anadrome vassdraget har stor verdi, og langt større enn det kunnskapsgrunnlaget frå Lakseregisteret tilseier (1600 m vs. 300 m).
- At tiltaket ikkje vil gjere tilstanden verre i elv er ikkje eit argument for å ikkje vurdere miljøforbetrande tiltak.
- Effekten av ei eventuell minstevassføring med fleire sleppscenario kombinert med habitattiltak og miljødesign bør utgreiast.
- Kostnadane tiltaket utgjør, om det kan gjennomførast økonomisk og teknisk, og om det går ut over den samfunnsnyttige bruken, må vidare inngå i vurderingsgrunnlaget.
- Kunnskapsgrunnlaget i vatn er etter vår vurdering ikkje godt nok og bør forbetrast.
- Etter vår vurdering er interessene som blir omfatta såpass store at det fell innfor konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringslova.

Med helsing

Ingunn Bekken Sjøholm
seksjonsleiar

Synnøve Valle
rådgivar

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Volda kommune

Fagsaksbehandlar:

Automatisk freda kulturminne: arkeolog Arve Eiken Nytnun, tlf. 71 28 03 25

Vassforvaltning: rådgivar Håkon Slutaas, tlf. 71 28 03 52